

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט אפרים צ'יזיק

תובע

בשם עזבון המנוח
באמצעות ב"כ עו"ד שקיב עלי ז"ל

נגד

נתבעת

מדינת ישראל
באמצעות עו"ד יעקב עוזיאל ואח'

פסק דין

- 1
- 2 1. בפניי תביעת נזיקין אשר הוגשה באמצעות אביו של המנוח, ז"ל, ויורשו על
- 3 פי דין בעקבות התאבדות בנו המנוח בתאריך 19.4.2005 בעת שריצה עונש מאסר בבית
- 4 הסוהר "שטה".
- 5
- 6 רקע עובדתי וטענות הצדדים (לעניין החבות):
- 7
- 8 2. המנוח, יליד שנת 1965, הורשע על ידי בית-המשפט המחוזי בנצרת בשורה של עבירות מין
- 9 חמורות כלפי קטינים, ונגזר דינו למאסר ממושך של 15 שנה אותו החל לרצות בתאריך
- 10 25.6.1995 וזאת לאחר שריצה קודם לכן עונשי מאסר נוספים.
- 11
- 12 3. לטענת התובע, הנתבעת פעלה ברשלנות בכך שלא העבירה את המנוח לאשפוז בבית-חולים
- 13 לחולי נפש והמשיכה להשאירו בין כותלי בית הסוהר כאסיר מן המניין הגם שברישומי
- 14 הנתבעת תועדו מספר רב של איומים לשלוח יד בנפשו לצד ניסיונות קונקרטיים ליטול את
- 15 חייו באמצעות שימוש בסכינים, בכדורים ובחבלים שבגינם אף הועמד לדין משמעתי.
- 16 התובע מוסיף ומציין כי המנוח קיבל טיפול תרופתי מתמשך לאחר שאובחן כבעל הפרעות
- 17 אישיות אנטי-סוציאליות וכן גם ממצוקה נפשית מתמשכת וכי גם מסיבה זו היה על
- 18 הנתבעת להעבירו לאשפוז כפוי במסגרת בית-חולים לחולי נפש.
- 19
- 20 4. לטענת התובע, במהלך תקופת מאסרו עבר המנוח שורה של פעולות שיש לראותן
- 21 כהתעללויות מצד הסוהרים ובאחת הפעמים אף נכבל למיטתו. המנוח אף הגיש תובענה

1 מתוך 22

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

- 1 לבית-המשפט לתביעות קטנות ברמלה, תובענה כספית (ת"ק 2200/02) בה טען כי על
- 2 הנתבעת לפצותו בשל נעגמת הנפש וההשפלה אשר נגרמו לו כתוצאה מהתנהגותם הבעייתית
- 3 של סוהרי בית הכלא כלפיו לאחר שכבלו אותו למיטתו בתאריך 29.5.2002. בתאריך
- 4 11.8.2003 מצא ביהמ"ש (כב' השופטת אסתר נחליאלי –חיאט) לדחות את התובענה בנימוק
- 5 כי הסוהרים פעלו בסמכות וברשות בהתאם להוראת תקנות בתי הסוהר, התשל"ח – 1978.
- 6
- 7 5. התובע אף מציין כי ברישומי הנתבעת מתועדים בשנת 2005 עשרים ואחד אירועים שבהם
- 8 המנוח ביצע פעולות קונקרטיות המצביעות על ניסיונותיו לשלוח יד בנפשו, בין היתר,
- 9 באמצעות ביצוע חתכים בידיו וברגליו, הכנת חבל וסכינים לצורך ביצוע התאבדות וכי
- 10 בנוסף למעשיו אלו איים בפני צוות הסוהרים על כך שיש בכוונתו להתאבד.
- 11
- 12 6. התובע אף מציין כי ברישומי הנתבעת מתועדים שמונה אירועים משנת 2004 שבהם ביצע
- 13 המנוח פעולות אופרטיביות המלמדות על כוונתו לשלוח יד בנפשו באמצעות ביצוע חתכים
- 14 בצווארו, בבטנו ובידיו. התובע מוסיף וטוען כי בשנת 2003 מתועדים חמישה אירועים
- 15 שבהם פעל המנוח לשלוח יד בנפשו, בין היתר, באמצעות ביצוע חתכים בידיו ובצווארו וכן
- 16 גם באמצעות בליעת מספר רב של כדורים.
- 17
- 18 7. עוד לטענתו, ברישומי המנוח מתועדים שישה אירועים משנת 2002 הכוללים איומי
- 19 התאבדות וניסיונות התאבדות באמצעות תלייה באמצעות חבל, שני אירועים בשנת 2001
- 20 הכוללים כתיבת מכתב התאבדות וניסיון התאבדות באמצעות בליעת כדורים, שני אירועי
- 21 ניסיונות התאבדות באמצעות ביצוע חתכים עצמיים בגופו בשנת 1999 וארבעה אירועים
- 22 בשנת 1996 הכוללים ניסיונות התאבדות, איומי התאבדות ופגיעה עצמית.
- 23
- 24 8. התובע מוסיף ומציין כי כשבוע ימים לפני אירוע ההתאבדות נבדק המנוח על ידי רופא
- 25 מומחה אשר קבע כי המנוח זקוק להשגחה מיוחדת בשל עברו הרפואי אולם בסופו של יום
- 26 המנוח נמצא על ידי צוות הסוהרים בתאריך 19.4.2005 כשהוא תלוי במקלחת בית הכלא.
- 27
- 28 9. התובע סבור כי מעדויותיהם של אנשי צוות בית הכלא אשר העידו בביהמ"ש (רופא מומחה
- 29 בתחום ההתמכרויות ובפסיכיאטריה, עובד סוציאלי וסגן קצין המודיעין) עולה כי הנתבעת
- 30 התרשלה בכך שעל אף עברו הרפואי-נפשי נמנעה מלהשימו בתוך תא נפרד הכולל אפשרויות
- 31 פיקוח באמצעות מצלמות ובד בבד אף כשלה בכך שלא הרחיקה ממנו חפצים מסוכנים
- 32 לצורך מניעת ביצוע הפעולה האובדנית כמסגרתה נטל את חייו.

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
 - 27
 - 28
 - 29
 - 30
 - 31
 - 32
10. אליבא דעמדת התובע, הנתבעת הפרה את חובת הזהירות הקונקרטית והמושגית המוטלת עליה בכך שכשלה בשמירה על בריאותו הגופנית והנפשית של המנוח ואף הפרה שורה של חובות חקוקות ובכלל זאת את הוראת סעיף 322 לחוק העונשין, תשל"ז – 1977 אשר קובעת כי מי שאחראי למעצרו של אדם מחויב גם לדאוג לבריאותו ולשמירה על חייו.
11. בנוסף לכך, סבור התובע כי הנתבעת התרשלה בכך שהפרה את הוראת תקנה 17 (א) לתקנות סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים) (תנאי החזקה במעצר), תשנ"ז – 1977 המטילה על מפקד מתקן מעצר להורות על שיבוצו של עצור או אסיר, אשר נשקפת סכנה ממשית לחייו, בתוך תא מיוחד המאפשר פיקוח מוגבר.
12. התובע מוסיף ומציין כי הנתבעת התרשלה בכך שלא יישמה נוהל אשר קבוע במסגרת קודקס הנהלים של משטרת ישראל ("נוהל טיפול בעצורים טעוני פיקוח") המטיל על אחראי מתקן מעצר את החובה לנקוט באמצעים מתאימים לצורך הגברת הפיקוח על כלואים טעוני פיקוח. (ייתאמר כי בנוסף לכך, סבור התובע כי הנתבעת התרשלה בכך שלא יישמה את הוראות ונהלי הטיפול המתאימים, כפי שבדיעבד הותוו בקובץ פקודת נציבות שירות בתי הסוהר מיום 13.1.2011 – הגם שמדובר בנהלים אשר הותוו שנים לאחר האירוע כאמור) אשר מפרטות את נהלי הטיפול וההשגחה על אסירים לצורך מניעת אובדנות.
13. התובע מפרט בסעיף 30 לכתב התביעה את שורת המחדלים אשר לגבי דידו גרמו להתאבדותו בטרם עת של בנו המנוח:
- א. היעדר פיקוח מתאים על המנוח ואי ביצוע ביקורות תכופות מטעם הסוהרים בתאו של המנוח – דבר אשר איפשר בידי המנוח חפצים מסוכנים אשר סייעו בידיו לבצע את מעשה התליה.
- ב. גילו דבר מותו של המנוח לאחר חלוף הזמן שבו ניתן היה להצילו, אי הזעקת רופא מיד לאחר גילוי המנוח בעודו תלוי על החבל ופניה אל מד"א רק לאחר פטירת המנוח.
- ג. אי התקנת מצלמות בתאו ובמקלחת.
- ד. אי העברתו לבדיקה על ידי פסיכיאטר ואי ייחוס משמעות מתאימה לניסיונותיו הרבים של המנוח לשלוח יד בנפשו.
- ה. אי עדכון בני משפחתו של המנוח כי סבל מבעיות נפשיות.

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

- 1 הפעלת לחצים נפשיים רבים מצד צוות אנשי בית הכלא אשר הובילו להתאבדותו,
2 חוסר זהירות לאור מצבו הנפשי.
- 3 ז. אי אבחון מתאים של הבעיה הנפשית ממנה סבל ואי מתן טיפול רפואי מתאים.
- 4 ח. אי מתן התייחסות מתאימה לסימני המצוקה עליהם הליו.
- 5
- 6 14. מנגד, הנתבעים סבורים כי דין התובענה להידחות הן מטעמים פרוצדוראליים וכן גם
7 מטעמים מהותיים של היעדר אחריות והיעדר רשלנות.
- 8
- 9 15. אשר לפן הפרוצדוראלי הנתבעת סבורה כי יש לדחות את התובענה משני טעמים עיקריים –
10 הראשון, בשל התיישנות התובענה לאחר שהוגשה כתשע וחצי שנים ממועד התאבדותו של
11 המנוח והשני בשל אי צירוף חוות-דעת מומחה בתחום הפסיכיאטריה המלמדת על כך כי
12 אנשי הנתבעת התרשלו בכך שלא גרמו לאשפוזו של המנוח בבית-חולים לחולי נפש וכן גם
13 בשל כך שהטילו עליו עונשים משמיעתיים בעקבות ניסיונותיו הרבים לשלוח יד בנפשו.
- 14
- 15 16. לשיטת הנתבעת, הימנעותו של התובע מזימונו של פסיכיאטר בית הכלא, דר' משה זר-ציון,
16 לעדות בביהמ"ש ואי הצגת חוו"ד רפואית מטעמו השוללת את מסקנתו של דר' זר-ציון
17 ולפיה המנוח לא סבל מבעיה אובדנית צריכה להיזקף לחובת התובע. בנוסף לכך, סבורה
18 הנתבעת כי בהיעדר חוות דעת רפואית מטעם התובע אין התובע רשאי להעלות טענות
19 הנוגעות לשיקול דעתם המקצועי של רופאי בית הכלא ומשכך בית-המשפט מנוע אף הוא
20 מלהתייחס למסקנות חוו"ד.
- 21
- 22 17. בכל הנוגע לטענת ההתיישנות סבורה הנתבעת כי יש לדחות את התובענה בתיק זה על הסף
23 מאחר והתובענה הראשונה (ת.א. שלום חיפה 12-04-26493), אשר הוגשה בגין אירוע זה
24 ביום סיום מרוץ ההתיישנות (18.4.2012), נמחקה מחוסר מיעש על ידי ביהמ"ש (כב'
25 השופט נסרין עדוי) בתאריך 25.8.2014 בשל אי הגשת חוות דעת רפואית ותצהירי עדות
26 ראשית מטעם התובע. בנימוקי החלטת ביהמ"ש (כב' השופט עדוי) למחיקת התובענה
27 נקבע כי התובענה הוגשה לבית המשפט בטרם עת וכי גם לאחר חלוף פרק זמן של כשנתיים
28 וחצי ממועד הגשת התביעה (הראשונה) ועד ליום מתן החלטת המחיקה לא הושלמו על ידי
29 התובע ההליכים המקדמיים.
- 30

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

- 1 18. אשר לסוגיית האחריות גורסת הנתבעת כי אין היא חולקת על כך שהינה חבה בחובת
- 2 זהירות מושגית כלפי המנוח כאסיר השווה במשמורת שב"ס וכי מחובתה להעניק לאסירים
- 3 השוהים בין כותלי בתי האסורים טיפול מתאים והשגחה מתאימה על פי הנסיבות.
- 4
- 5 19. הנתבעת סבורה כי התובע לא הוכיח שמותקיים קשר סיבתי אפשרי בין העונשים
- 6 המשמיעתיים אשר הוטלו על המנוח בסמוך למותו לבין התאבדותו. עוד טוענת הנתבעת כי
- 7 מסקנתו של הפסיכיאטר, דר' זר-ציון, מיום 12.4.2005 ולפיה יש להגדיר את המנוח במעמד
- 8 של אסיר המצוי במעמד של "מצוקה נפשית" ולא במעמד של "אסיר אובדני" לא נסתרה על
- 9 ידי התובע מאחר והאחרון לא הציג חוות דעת מטעמו הסותרת את מסקנתו של דר' זר-ציון.
- 10
- 11 20. הנתבעת אף סבורה כי במהלך השבוע האחרון לחייו לא גילה המנוח סימני מצוקה חריגים
- 12 אשר הצדיקו את בדיקתו הנוספת על ידי מומחה מקצועי בתחום הפסיכיאטריה וכי בבוא
- 13 ביהמ"ש להכריע האם הנתבעת התרשלה במעשיה או אם לאו הרי שעליו להתחשב בכך
- 14 שכול האפשרות למניעת התאבדותו של אסיר באמצעות השמתו בתא השגחה מבודד צריכה
- 15 לעמוד לצד בית המשפט גם זכותו של האסיר לחיות בחברת אסירים אחרים על מנת לגזור
- 16 עליו חיי בדידות ובכך להשית עליו הלכה למעשה עונש חמור נוסף מעבר לעונש המאסר אשר
- 17 הוטל על ידי ביהמ"ש.
- 18
- 19 **טענת ההתיישנות :**
- 20
- 21 21. ראשית לכל, יש לבחון את טענת הנתבעת ולפיה דין התביעה להידחות מחמת התיישנות.
- 22 כאמור מיעלה, התובענה הראשונה הוגשה על ידי התובע בתאריך 18.4.2012 (יום אחד טרם
- 23 תחילת תקופת ההתיישנות). בתאריך 25.8.2014 נמחקה התובענה על ידי כב' השופטת עדוי
- 24 בשל אי הגשת תצהירי עדות ראשית ובשל אי הגשת חוות דעת מעם התובע.
- 25
- 26 22. בתאריך 8.9.2014 הוגשה בקשה מוסכמת לביטול החלטה זו בנימוק כי הסיבה לאי הגשת
- 27 התצהירים נבעה מטעות טכנית של ב"כ התובע וכן גם בשל קושי ניכר של התובע ובני
- 28 משפחתו לגייס כספים לצורך מימון חוות הדעת הרפואית. בתאריך 14.9.2014 נדחתה
- 29 הבקשה לביטול פסה"ד מיום 25.8.2014 וזמן קצר לאחר מכן בתאריך 28.9.2014 הוגשה
- 30 התובענה בתיק זה.
- 31

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

23. הנתבעת סבורה כי נוכח המחדלים הפרוצדוראליים מצד התובע בניהול התובענה הראשונה
הרי שאין לאפשר בידו ליהנות מהארכת תקופת התיישנות מכח הוראות סעיפים 15 ו- 16
לחוק ההתיישנות. מנגד, סבור התובע כי עצם הגשת הבקשה המוסכמת לביטול ההחלטה
מלמדת על כך שהתנהלותו הייתה בתום לב וכי לא פעל באופן מזלזל.
24. סעיפים 15 ו- 16 לחוק ההתיישנות קובעים הסדר של השעיית מרוץ ההתיישנות מקום
שתביעה הוגשה במיועד אולם נמחקה באופן שהתובע רשאי להגישה בשנית. בפסיקת בית
המשפט העליון נקבעו שלושה תנאים לתחולתו של סעיף 15 לחוק, כדלקמן: האחד, תובענה
שנדחתה, השני כי התובענה השנייה הוגשה בגין 'אותה עילה' כבתובענה שלפניה והשלישי
כי התובענה הראשונה נדחתה בדרך שאינה מונעת הגשת תובענה חדשה בגין אותה עילה.
בתי המשפט קבעו באם ההליך ראשון נמחק מחמת מחדלי הדיוניים של תובע באופן
המלמד על כך שהאחרון זנח את תביעתו הרי שיש מקום לשלול את תחולתו של סעיף 15
לחוק ולהכליל בתקופת ההתיישנות את פרק הזמן שעבר בין הגשת ההליך הראשון ועד
למיועד מחיקתו וכל זאת מתוך מטרה להמריץ את בעלי הדין התובעים לפעול לקידום
תביעותיהם (ראה: ע"א 34111-03-10 (מחוזי ירושלים) טל (ברק) לוי נ' אליהו נ' חברה
לביטוח בע"מ ואח' מיום 21.12.2010).
25. עם זאת, אין גישה אחידה בפסיקת בתי המשפט בכל הנוגע לעניין תחולתו של סעיף 15
לחוק ההתיישנות כך שגם במקרים בהם נתגלו מחדלים מצד התובע בדרך ניהול התביעה
הראשונה הוארכה תקופת ההתיישנות ולכן כל מקרה צריך להבחן לגופו. לעומת זאת,
הוראת סעיף 16 לחוק ההתיישנות, הנזכר בסיכומי הצדדים, משהה את התיישנותה של
תביעה חוזרת אשר הוגשה לאחר סילוקה של תביעה קודמת כל עוד לא עברה לפחות שנה
אחת מן היום שבו חדל העיכוב. מטרתה של הוראה זו הינה לאפשר בידי התובע שהות
לשקול את הגשת התביעה החוזרת, בפרט במקרים שבהם תקופת ההתיישנות התעכבה בשל
הליך תלוי ועומד, וכן גם במקרים שבהם לאחר הגשתו מחדש נמצא כי בניכוי התקופה בה
היה ההליך תלוי ועומד נותרה לתובע תקופה קצרה של פחות משנה (ראה: א(עפולה)
27117-05-11 יצחק רווח נ' נתיבי נהלל בע"מ מיום 29.11.12).
26. בעניינינו, עילת התובענה נולדה ביום התאבדותו של המנוח בתאריך 19.4.2005 ולכן תקופת
ההתיישנות הרגילה הסתיימה ביום 19.4.2012. התביעה הראשונה הוגשה ביום 18.4.2012
כך שמיום פטירת המנוח ועד ליום הגשת התביעה הראשונה חלפו 7 שנים (פחות יום).

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני :

27. בענייננו, מתקיימים כלל יסודותיו של סעיף 15 לחוק ההתיישנות ולכן יש לגרוע את משך הזמן שבו התביעה הראשונה התבררה בפני כב' השופטת עדוי, דהיינו, פרק זמן של כשנתיים וחצי כך שהתובע רשאי היה להגיש את התובענה עד ליום 19.9.2014. זאת ועוד, סבורני כי עצם הסכמתם של הצדדים לביטול החלטת מחיקת התובענה מלמדת על כך שהתובע וב"כ לא התנהלו באופן מזלזל כלפי בית המשפט ומשכך יש מקום לקבל את טענת התובע ביחס לתחולת הוראת 15 לחוק ההתיישנות ולהאריך את משך תקופת ההתיישנות.
28. בענייננו, חרף הפגמים הקלים בהתנהלותו של התובע וב"כ בדרך ניהול התובענה הראשונה אינני סבור כי דרך התנהלות זו צריכה לעמוד לתובע לרוץ בעת ניהול תובענה זו קל וחומר נוכח חשיבותה העליונה של זכות הגישה של בעל דין וזכותו הטבעית של מתדיין לקבל את יומו בבית המשפט מחד ומאידך לאור חובתו האימננטית של בית המשפט להכריע בסכסוכים לגופו של עניין, למעט במקרים חריגים וכבדי משקל (ראה : ע"א 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ, פ"ד נא(3), 577, 629 ; ע"א 2452/01 אורן נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נח(1), 577, 583).

29. אשר על כן, הנני דוחה את טענת הנתבעת ולפיה יש לדחות את התובענה מחמת התיישנות.

דיון והכרעה :

30. הצדדים חלוקים ביניהם בשאלה האם בסמוך למועד התאבדותו של המנוח היה באפשרות עובדי בית הסוהר להבחין בסממנים המלמדים על כך שהמנוח היה מצוי במצב נפשי בעייתי אשר הצריך את אשפוזו המידי של המנוח בבית חולים לחולי נפש/פגועי נפש או לחילופין להשימו בתא הכולל אמצעים מיוחדים אשר מאפשרים השגחה ופיקוח על האסיר. בנוסף לכך, הצדדים אף חלוקים ביניהם בשאלה האם הנתבעת קיימה את הנהלים והחוקים הרלוונטיים אשר חלו עליה עובר למועד התאבדותו של המנוח והאם ככל שהיו מקויימים ככתבם וכלשונם על ידי הנתבעת ניתן היה למנוע את התאבדותו של המנוח.

האם הנתבעת הפרה בהתנהלותה חובות חקיקות ?

31. יסוד הפרת עוולה חקוקה הקבועה במסגרת הוראת סעיף 63 לפקודת הנוזיקין (נוסח חדש) מהווה עילה עצמאית העומדת בפני עצמה הכוללת חמישה תנאים מצטברים : (1) קיומה של חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק ; (2) החיקוק נועד לטובת הניזוק או להגנתו ; (3)

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

- 1 המזיק הפר את החובה; (4) בשל ההפרה נגרם נזק לניזוק; (5) הנזק הוא מן הסוג אליו
- 2 התכוון החיקוק. יסוד ההפרה יכול להתגבש במעשה בין אם מדובר בחובה נגיבית להימנע
- 3 מביצוע מעשה מסוים או בין אם מדובר בחובה פוזיטיבית, דהיינו מחובה לפעול (ראה :
- 4 עו"ד משה ויסמין, תביעות ברשלנות בנוזיקין, הוצאת שנהב בע"מ, 2004, עמוד 56).
- 5
- 6 32. בענייננו, אין מחלוקת כי המנוח שלח יד בנפשו בתלייה באמצעות שימוש בחבל וכי המעשה
- 7 בוצע בתוך תא המיקלחת של בית הכלא (ראה : סעיף 46 לסיכומי הנתבעת). אשר על כן, יש
- 8 לבחון האם על פי הוראות הדין הנתבעת הייתה מחויבת למנוע מהמנוח לעשות שימוש
- 9 בחבל ו/או בכל אמצעי טכני אחר על מנת למנוע ממנו מלבצע את זממו או שמה עצם
- 10 השימוש בחבל אינו מלמד על התנהלות רשלנית של צוות בית הסוהר.
- 11
- 12 33. ב"כ התובע התייחס הן בכתבי טענותיו למספר חיקוקים מתוך הדין הפלילי ולנהלי משטרת
- 13 ישראל הנוגעים לחובת הפיקוח של המדינה על עצורים טעוני פיקוח דא עקא שבענייננו
- 14 המנוח היה אסיר ולא עציר ומשכך יש להידרש להוראות הדין המוחלטות על אסירים, דהיינו,
- 15 פקודת בתי הסוהר (נוסח חדש), תשל"ב – 1971, תקנות בתי הסוהר, תשל"ח – 1978
- 16 ופקודת נציבות שירות בתי הסוהר.
- 17
- 18 34. לא מצאתי לנכון לבחון את אותן הוראות מתוך פקודת הנציבות אשר צורפו לבקשת התובע
- 19 מיום 10.8.2017, אותן הגיש ב"כ התובע לתיק ביהמ"ש לאחר שהוגשו סיכומי הנתבעת,
- 20 מאחר ומדובר בהוראות אשר הותקנו בשנת 2011, דהיינו כשש שנים לאחר פטירת המנוח
- 21 (ראה בנדון החלטתי מיום 10.8.2017). משכך, יש לבחון האם שירות בתי הסוהר יישם את
- 22 אותם נהלים אשר היו רלוונטיים בסמוך למועד פטירתו של המנוח בהיותן הוראות אשר גם
- 23 אליבא דעמדת הנתבעת עצמה הנתבעת נועדו הבטיח את שלומי ואת בריאותו של האסיר
- 24 במהלך תקופת המאסר (ראה : סעיף 48 לסיכומי הנתבעת).
- 25
- 26 35. בסימן ו' לפקודת בתי הסוהר, שכותרתו "חפצים אסורים וקשר עם החוץ", נקבעו הוראות
- 27 הדין המוחלטות על הנתבעת בכל הנוגע לאיסור החזקת חפצים אסורים ברשותם של אסירים
- 28 במהלך תקופת המאסר. המונח "חפץ אסור" מגודר במסגרת סעיף ההגדרות של הפקודה
- 29 כדלקמן : "חפץ שפקודה זו או התקנות אינן מתירות הכנסתו לבית סוהר, הוצאתו מבית
- 30 סוהר או החזקתו בידי אסיר, למעט חפץ שהכנסתו אושרה בידי מנהל בית הסוהר או סגנו
- 31 או קצין שמנהל בית הסוהר הסמיך לכך ושדרגתו אינה פחותה מדרגת רב כלאי".
- 32

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

36. בסעיף 38 לפקודת בתי הסוהר שכותרתו "איסור החזקה" נקבע אסיר מנוע מלהחזיק ב"חפץ אסור". בסעיף 40 לפקודה, שכותרתו "איסור הכנסה והוצאה", אף נקבע כי חפץ אסור יילקח מכל מי שמחזיק בו על ידי כל אדם הנכנס אל תוך שיערי בית הכלא וכן גם בעת היציאה מתוך בית הכלא. סעיף 43 לפקודה אף קובע כי אף אדם אינו מורשה להניח חפץ אסור כדי שיגיע לידי אסיר נקבע או לידו של אדם אחר מטעמו של אסיר או בהעברה מאסיר לאסיר. סעיף 37 לתקנות בתי הסוהר, שכותרתו "חפצים אסורים", קובע כי אסיר מנוע מלהחזיק ברשותו במהלך שהייתו בבית הסוהר חפצים אחרים שאינם תלבושת, מצרכים לגהות אישית, מצרכים אשר נקנו על ידי האסיר בקניטת בית הכלא, מכתבים ודברי דואר, חומרי קריאה, שני קלסרים הכוללים מסמכים משפטיים וכן גם חפצים אישיים שהחזקתם הותרה לאסיר בידי מנהל בית הסוהר.
37. במקרה דנן חמשת התנאים המצטברים הקבועים בהוראת סעיף 63 לפקודת הנזיקין מתקיימים מאחר והחוקים קיומה מטילים על הנתבעת חובה למנוע הכנסת חפצים מסוכנים על מנת להגן על שלומם של האסירים. לא זו אף זו, עד ההגנה, רב-כלאי אורן ואודר, אשר שימש במועדים הרלוונטיים כראש צוות העובדים הסוציאליים של הכלא, אף ציין בעדותו כי אין לו כל הסבר כיצד עלה בידי המנוח להשיג את החבל ולצאת מתוך תא המאסר אל מקלחת בית הסוהר בשעה 02:15 בלילה וכיצד שלח יד בנפשו בה מאחר ולפי מיטב ידיעתו צוות הסוהרים ערך בדיקות באגף האסירים מדי עשרים דקות (ראה: עמוד 24 שורות 25 – 33 לפרוטוקול).
38. מחד גיסא, לא נעלמה מעיני פסיקת בית המשפט העליון הקובעת כי רשויות בתי הסוהר אינן אחראיות להבטיח באופן מוחלט את ביטחונם של אסירים ועו"ד מפני מעשי אלימות בתוך בית הכלא (ראה: ע"א 4704/96 עו"ד מקרין ואח' נ' נציבות שירות בתי הסוהר ואח', פ"ד נב(3) 366), אולם מאידך ביהמ"ש העליון הוסיף וקבע כי על שלטונות הכלא להבטיח את ביטחונם של אסיר שיש ביכולתם לצפות קיומם של מעשי אלימות ספציפיים מצידו או כנגדו (ראה: ת"א (מחוזי ת"א) 1715/89 עיזבון המנוח אלברט בן חיים ז"ל ואח' נ' מדינת ישראל ואח' מיום 7.7.1994).
39. בענייננו, אין המדובר בהוראות דין אשר עניינן הבטחת שלומו של אסיר אחד מפני משנהו או בהבטחת שלומו של מבקר אלא בבית סוהר אלא בחיקוקים אשר בבסיסם תכליתם עומדת השאיפה להבטיח את שלומם של כלל האסירים מפני שימוש בחפצים מסוכנים אשר ייעודם תקיפת צד שלישי או לחילופין תקיפה עצמית.

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני :

40. משכך, אין לקבל את טענת הנתבעת בסיכומיה כי היא לא הפרה את חובתה החקוקה למנוע את הכנסת החבל, שהינו חפץ אסור לכל דבר ועניין, אל תוך מתחם בית הכלא (ככלל) ואל תוך תאו של המנוח (בפרט) בהינתן העובדה שמדובר באסיר עתיר ניסיונות התאבדות רבים ואשר אובחן על ידי הצוות המטפל כאסיר בעל מצוקות ובעיות נפשיות.
- האם הנתבעת התרשלה בהתנהלותה כלפי המנוח ?**
41. קביעתה של אחריות ברשלנות מחייבת הכרעה בשאלת קיומה של חובת זהירות מושגית וקונקרטית וככל שתקבע קיומה של חובת זהירות או אז תיבחן השאלה האם הופרה חובה זו. במידה וגם תשובה זו תיענה בחיוב ייבחן הקשר הסיבתי שבין ההתרשלות לבין הנזק.
42. המבחנים לצורך בחינת אחריותה של המדינה בשמירה על שלומם וחיהם של עצורים אשר שלחו יד בנפשם נדונה על ידי ביהמ"ש העליון בעניין ע"א 4241/06 יונה לוי ואח' נ' מדינת ישראל – משטרת ישראל מיום 12.3.2009. בפס"ד מאוחר יותר בעניין ע"א 8650/08 בנימין רפאלוב נ' מדינת ישראל – שירות בתי הסוהר מיום 17.7.2013 נקבעו על ידי ביהמ"ש מסמרות בכל הנוגע לחובת האחריות המוחלטת על המדינה כלפי אסירים במהלך תקופת המאסר ובפרט במניעת נזקים נפשיים.
43. בפסיקת ביהמ"ש העליון בעניין לוי נקבע כי לצורך בחינת השאלה האם ניתן היה לצפות את התאבדותו של אסיר אשר שלח יד הרי שבראש ובראשונה יש לבחון האם התקיימו יסודותיה של עוולת הרשלנות - חובת זהירות, התרשלות ונזק ולהצביע על קשר סיבתי "עובדתי" ו"משפטי" בין ההתרשלות לבין הנזק (ראה : ע"א 243/83 עיריית ירושלים נ' גורדון, פ"ד לט(1) 113 (1985)).
44. היסוד של חובת זהירות מתחלק לשני רכיבים : חובת זהירות מושגית וחובת זהירות קונקרטית המתבצעות באמצעות מבחן הצפיות. בעניינו, הצדדים אינם חלוקים על כך שבפן המושגי המדינה חבה בשמירה על חייהם ועל שלומם של אסירים השוהים במאסר (ראה : סעיף 30 לסיכומי הנתבעת ; עניין רפאלוב, שם). עם זאת, הנתבעת סבורה כי חובת הזהירות הקונקרטית אינה חלה בעניינו מאחר ולא ניתן היה לצפות את התאבדותו של המנוח קל וחומר לאחר שהמנוח עבר הערכה פסיכיאטרית על ידי ד"ר הר-ציון בתאריך 12.4.2015 ולא גילה במהלך השבוע כל הקודם לפטירתו סממני מצוקה חריגים.

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

45. הגישה המקובלת בפסיקת בית המשפט העליון הינה שרואים מעשה התאבדות כפעולה
מכוונת של המתאבד המנתקת את הקשר הסיבתי בין מעשהו של המזיק לבין הנזק אלא אם
כן היה באפשרות המזיק לצפות את מעשה התאבדות. לפיכך, כאשר נבחנת אחריותם
הנזיקית של נתבעים/מזיקים לתוצאותיו של מעשה התאבדות הרי ששאלה זו תוכרע על-פי
מבחן הצפויות (ראה: עניין לוי, **שם**; ע"א (מחוזי נצרת) 10-10-19393 עזבון וירשי המנוח
פלוגי ז"ל נ' מדינת ישראל-משטרת ישראל מיום 11.5.2011).
46. עיקר המחלוקת בענייננו נוגעת לשאלה האם לאור התיעוד הרב של ניסיונות אובדניים
ואיומים מצד המנוח לשלוח יד בנפשו יכלו צוות עובדי בית הסוהר לצפות כי המנוח עלול
היה להתאבד בין כותלי בית הסוהר. מידע כזה היה עשוי לבסס חובת זהירות קונקרטית
המוטלת על הנתבעת ובהעדרו יש לחפש אינדיקציות אשר יכלו להצביע על מצוקה נפשית
בה היה שרוי המנוח ערב התאבדותו אשר חייבו את הנתבעת ליזום פעולות המבטיחות את
שלומו דוגמת שליחתו לבדיקה פסיכיאטרית נוספת, פיקוח מוגבר וכו'.
47. ביהמ"ש העליון הוסיף והדגיש בעניין לוי כי במסגרת חובת הזהירות הקונקרטית נדרשים
המשטרה ושירות בתי הסוהר לדאוג למצבו הגופני והנפשי של האסיר ולשים לב לקיומם של
אותות מצוקה בהתנהגותו, אשר אילו נתקיימו, היו מצריכים התייחסות טיפולית מיוחדת.
יכולת הצפייה של גורמי המשטרה/שב"ס כי ייגרם נזק גופני או נפשי לעציר או לאסיר מפני
עצירים/אסירים אחרים או מפני עצמו תלויה במידע קונקרטי או באינדיקציות כלשהן
למצוקה נפשית בה שרוי העציר/אסיר.
48. ביהמ"ש העליון הוסיף וקבע בעניין לוי ובעניין רפאלוב כי החובה המושגית זו של המדינה
כלפי אסירים הנתונים במשמורתה מיתרגמת לחובת זהירות קונקרטית בהתאם לנסיבותיו
המיוחדות של כל מקרה כאשר שאלת המפתח היא האם נסיבותיו של המאסר/מעצר וכן גם
מצבו הגופני והנפשי של האסיר/עציר ודרך התנהגותו יכלו וצריכים היו להוליד בליבם ציפייה
לכך שאותו אסיר/עציר עלול להיפגע בפגיעה נפשית צמיתה או חלילה אף לשלוח יד בנפשו.
לפיכך, קיומו של מידע קודם אודות מצוקות נפשיות קודמות מהן סבל האסיר, טיפולים
נפשיים קודמים או איומי התאבדות קודמים עשוי לבסס קיומה של חובת זהירות קונקרטית
מצד המדינה כלפי אסיר/עציר פלוגי.
49. משמעות הדברים היא כי גורמי שירות בתי הסוהר חייבים לבחון כל מקרה לגופו של עניין
על פי נסיבותיו של האירוע ועל פי נסיבותיו האישיות של האסיר, כפי שהן עולות, בין היתר,

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 14-09-59854

תיק חיצוני:

- 1 מההיכרות של גורמי שירות בתי הסוהר עם האסיר, או מהתייעוד המופיע בתיקו האישי ואף
- 2 לצפות כי התעלמות מסממני מצוקה נפשית או "טיפול" לא זהיר דיו מצידם במקרים
- 3 מהסוג עלולים לתרום להחמרת מצוקתו הנפשית של האסיר.
- 4
- 5 50. ביהמ"ש העליון קבע בעניין לוי ובעניין רפאלוב כי החובה המוטלת על שירות בתי הסוהר
- 6 ואנשיו להפעיל שיקול דעת בהתמודדות עם מצבים שבהם מתגלים בהתנהגותו של אסיר
- 7 סממנים חיצוניים העשויים להעיד מבחינה אובייקטיבית על קיומה של מצוקה נפשית שבה
- 8 שרוי האסיר מחייבת בחינה של חלופות אפשריות לטיפול באסיר. כך למשל, על שב"ס
- 9 לבחון האם ניתן ליתן לאסיר טיפול נפשי באמצעות שיחה עם עו"ס, או להעבירו לבדיקה
- 10 ולטיפול פסיכיאטרי או שמא יש להפרידו מאסירים אחרים או מהאגף שבו הוא שוהה
- 11 ולהשימו בהשגחה במרפאת הכלא או בתא נפרד או שמא יש לשים את האסיר במחיצת
- 12 אסירים אחרים תחת פיקוח ושמירה הדוקים יותר מהרגיל וזאת כפי המתחייב מנסיבות
- 13 העניין.
- 14
- 15 51. סבירותן של החלטות מסוג זה, שעניין הפרדת אסיר, דהיינו בין אם בהחזקתו בנפרד מכלל
- 16 האסירים בתא כשהוא לבדו ובין אם בהחזקתו בתא עם אסיר או אסירים אחרים שגם
- 17 לגביהם יש צורך בהפרדה או בהעברת האסיר מאגף אחד למשנהו עשויה להיבחן הן לאור
- 18 הוראות פקודת בתי הסוהר ותקנות בתי הסוהר (קביעת גורמים מיעצים להחזקת אסיר
- 19 בהפרדה), תשס"א – 2001 וכן גם באספקלריה של פקודת הנציבות.
- 20
- 21 52. החלטה שכזו צריכה להתקבל לאחר הפעלת שיקול דעת ראוי והשימוש בסמכות הנתונה
- 22 לגורמי שירות בתי הסוהר צריכה להיעשות במשורה ובמקרים המתאימים בלב לצורך
- 23 שמירה על שלומו ובריאותו של האסיר או של אסירים אחרים ולמניעת פגיעה ממשית
- 24 במשמעות ובאורח החיים התקין של בית הסוהר ולא למטרת ענישה גרידא.
- 25
- 26 53. בעניין לוי ורפאלוב נקבע כי ככל שלא ניתן להשיג את המטרות האמורות הרי שעל רשויות
- 27 שירות בתי הסוהר לבחון דרך חלופית אחרת אשר פגיעתה באסיר ובתנאי מאסרו פחותה,
- 28 לדוגמא באמצעות כליאתו של האסיר בנפרד מאסירים אחרים. בנוסף לכך, יש לשאוף לכך
- 29 שיישמרו הפרמטרים לכליאתם של אסירים לפי סיווגם תוך התחשבות בנתונים המצויים
- 30 בתיקו האישי של האסיר ובחינת האפשרות כי קבלת החלטה כאמור עשויה להשפיע על
- 31 מצבו הנפשי של האסיר באופן המחייב הענקת תשומת לב ונקיטת אמצעי פיקוח והשגחה
- 32 הדוקים יותר מהרגיל.
- 33

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

54. בענייננו, התובע לא הגיש לבית-המשפט חוות דעת רפואית בתחום הפסיכיאטריה ומשכך
 אין בית המשפט מוסמך "לשים עצמו בנעליהם" של הגורמים המקצועיים מצוות בית
 הסוהר ולהכריע האם מבחינה רפואית אותם גורמים פעלו בשיקול דעת מוטעה בכך שלא
 קבעו כי לסווג את המנוח כאסיר בסיכון אובדני (ראה גם: האסמכתאות המפורטות בחוות
 דעתו של כב' השופט אליקים רובינשטיין בעניין ע"א 8587/01 **עזבון המנוחה אני גולדברג**
ז"ל נ' קופת חולים של ההסתדרות הכללית מיום 9.2.2011) אלא לבחון האם אותם גורמים
 מקצועיים התרשלו ביישום נהלי פקודת נציבות שירות בתי הסוהר עובר למועד התרחשות
 התאונה שמשפרם 04.54.01 (ראה: נספח ו' לתחשיבי הנזק של הנתבעת מיום 22.10.2015)
 ו/או ביישום פקודת בתי הסוהר והתקנות שלפיה.
55. למותר לציין, כי נהלי פקודת הנציבות הותקנו מכח סעיף 80א(א) לפקודת בתי הסוהר (נוסח
 חדש), תשל"ב-1971 המסמיכה את נציב בתי הסוהר להוציא באישור השר לביטחון פנים
 הוראות כלליות המבטיחות עקרונות המסדירים את אופן ההתנהלות בבית סוהר ואת
 זכויות האסירים (ראה: רע"ב 2416/05 **פלוגי ז"ל נ' שירות בתי הסוהר** מיום 16.8.2007).
56. מן הכלל אל הפרט, על מנת לבחון את התנהלותם המקצועית של עובדי בית-הסוהר עובר
 לפטירת המנוח הרי שיש להתחקות אחר מעשיהם ערב פטירת המנוח;
57. עיון ברישומי הנתבעת מעלה כי בתאריך 22.2.2005 התקיים דיון במסגרת ה"ועדה להערכת
 סיכום אובדני" של צוות עובדי בית הסוהר במהלכה נקבע כי המנוח יוגדר כ"אסיר במצוקה
 נפשית" המצוי תחת מעקב שוטף של העו"ס של בית הסוהר וכי יציאתו לתעסוקה מותנית
 בקבלת טיפול תרופתי מתאים.
58. מדו"ח תלונת סוהר על התנהגות אסיר עולה שבתאריך 11.4.2005 בשעה 14:05 המנוח
 הכניס אל תוך תאו חבל וסכין גילוח מתוך מטרה לבצע פגיעה עצמית. בשל מעשהו הועמד
 המנוח לדין משמעתי על פי פקודת בתי הסוהר ולאחר שנשפט על ידי קצינת האסירים של
 בית הסוהר והוכנס לצינוק לצורך השגחה הוחלט בתאריך 12.4.2005 לשלול ממנו את
 הזכות לביקורים למשל חודש ימים.
59. בו ביום נבדק המנוח על ידי מומחה בתחום ההתמכרויות (נרקולוג) מטעם הנתבעת, דר'
 ארקדי גולדפן, אשר ציין במזכר אותו העביר לפסיכיאטר בית הסוהר כדלקמן:

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני :

- 1 "... אסיר הפסיק טיפול במתדון.. מאיים להתאבד. לא גיליתי אצלו סימנים
2 פסיכויים או סימנים המעידים על דכאון מגורי. התרשמתי מהתנהגות
3 מניפולטיבית אך בעבר פעמים חוזרות פגע בעצמו לכן לא ניתן לשלול פגיעה
4 עצמית חוזרת. לטיפולך דר' גולפן ארקדי".
- 5
- 6 60. בו ביום עדכן העו"ס של בית הסוהר, רב-כלאי אורן זאודר, את בעלי התפקידים הבכירים
7 של בית הכלא על גבי "טופס סיכון אובדני" בו ציין כדלקמן :
- 8
- 9 "בדיון שנערך ע"י הגורמים המקצועיים התקבלו ההחלטות הבאות :
- 10 X - האסיר סיכון אובדני זמני ע"י גורמי הטיפול עד לקבלת חו"ד פסיכיאטר
11 פירוט ההשגחה : - השגחה כל 1/4 שעה (2 טיפול תרופתי בפיקוח חובש 3)
12 איסור חפצים שעלול להשתמש לפגוע בעצמו
13 יש לנקוט בכל הצעדים הנדרשים לשכנו בתא מאוכלס ע"י אסירים נוספים,
14 ליידיע הסמל המופקד עליו וכן לסמן את תיקו בהתאם. בתא פיקוח אסור כל חפץ
15 שהאסיר עלול להשתמש לפגוע בעצמו : סדין, סכין גילוח, מצית וכו'... בלילה
16 חובה אור בתא פיקוח".
- 17
- 18 61. בתאריך 12.4.2005 נבדק המינוח על ידי הפסיכיאטר, דר' משה זר-ציון, אשר קבע בחוות
19 דעתו כי המינוח סבל מהפרעת אישיות ומשימוש בסמים וכי האיומים לשלוח יד בנפשו נבעו
20 מתוך רצון להמשיך ולספק לו את תרופת האדולן (סם נרקוטי מלאכותי). באותו יום ציין
21 דר' זר-ציון ביחד עם דר' וייסברג אלכסנדר (רופא שב"ס) על גבי תעודה רפואית נוספת כי
22 המינוח יוגדר כאדם במצוקה נפשית וכי יינתן לו בשל כך טיפול תרופתי.
- 23
- 24 62. מיעדותו של מר זאודר יעולה כי פרט למינוח היו בכלא כחמישים אסירים נוספים זולתו (מתוך
25 מאות אסירים) אשר הוגדרו כאסירים במצוקה נפשית שמתוכם בין אחד לחמישה הוגדרו
26 על ידי הפסיכיאטר של בית הכלא כאסירים במצוקה אובדנית (ראה : עמוד 20 שורה 20 –
27 עמוד 21 שורה 3 לפרוטוקול).
- 28
- 29 63. עם זאת, לכשנשאל אודות השוני שבין מצב של "מצוקה נפשית" לבין מצב של "סיכון
30 אובדני" השיב מר זאודר כי הצוות המקצועי רשאי להגדיר אסיר כמי שמצוי בסיכון אובדני
31 אך ורק לתקופה זמנית ועד לביצוע בדיקה פסיכיאטרית, וכי מדובר בהבדל סמנטי בלבד.
32 העד הוסיף וציין כי אבחון של אסיר בסיכון אובדני נוגע לאסירים המצויים בסכנת חיים
33 מידית או לאסירים אשר ניסו לשלוח יד בנפשם כאשר אסירים אלו מושמים בתוך חדרים

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני :

- 1 מופרדים הכוללים תנאים מיוחדים בעוד שאסירים המוגדרים במצב של מצוקה נפשית
2 שאינם מאובחנים בסיכון אובדני מושמים בתוך תאי מאסר רגילים וזוכים ליתר מעקב
3 וליתר השגחה מצד צוות עובדי בית הסוהר (ראה : עמוד 21 שורות 4 – 6 לפרוטוקול
4 ובשורות 23 – 32 לפרוטוקול).
- 5
- 6 64. זאת ועוד, מעדותו של רב-כלאי יחיאל אוחיון, אשר שימש במועדים הרלוונטיים כסגן קצין
7 המודיעין של בית הסוהר, עולה כי לפי מיטב ידיעתו קיימים בתוך הכלא חדרים מותאמים
8 המיועדים לשהיית אסירים בודדים המהווים צינוק ענישה וכן גם חדרים המיועדים
9 לקבוצת אסירים בסיכון הנמצאים תחת מעקב והשגחה הכוללים ריפוד ומצלמות אבטחה.
10 עם זאת, העד ציין כי הוא לא שימש כגורם האמון אשר אמון על כך ומשכך אין הוא יודע
11 ואין הוא זוכר האם במהלך התקופה הרלוונטית לענייננו ניתן היה להשגיח על אותם
12 אסירים בפקוח באמצעות שימוש במצלמות אבטחה ובאילו שובצו קבוצות האסירים
13 השונות אשר שהו באותה עת בין כותלי בית הסוהר (ראה : עמוד 11 שורה 1 עמוד 12 שורה
14 3 לפרוטוקול).
- 15
- 16 65. עיון בקובץ פקודות הנציבות הרלוונטיות לתקופת שהייתו של המינוח בכלא (ראה : נספח ו'
17 לתחשיבי הנזק של הנתבעת מיום 22.10.2015) מלמד על כך שהפקודה מגדירה בסעיף 3 את
18 המינוח "מצוקה נפשית" כאסיר אשר עונה על אחת משורה ארוכה של התנהגויות ובכלל
19 זאת איומים מילוליים לפגיעה עצמית, התנהגות המרמזת על התכונות לפגיעה עצמית
20 וניסיונות אובדניים בפועל.
- 21
- 22 66. בהמשך הפקודה נקבע כי מפקד בית הסוהר אחראי לעקוב אחר מעורבות גורמי היחידה
23 השונים בטיפול והשגחה אחר אסירים במצוקה נפשית שלא הוגדרו בסיכון אובדני. מפקדי
24 האגפים אחראים להנחות את אנשי הסגל הכפופים אליהם להשגיח ולפקח אחר אסירים
25 המצויים במצוקה נפשית וכן לוודא חיפוש על גוף האסיר, בחפציו ובתאו. על פי לשון
26 הפקודה מפקדי המשמרות וסמלי האגף אחראים למעקב אחר אסירים הנמצאים בחדרי
27 ההשגחה בעוד שהסוהרים זקפים נדרשים לבצע חיפוש דקדקני על גופו של אסיר אשר
28 נמצא בהשגחה וכן גם בחפציו ובתאו.
- 29
- 30 67. בנדון, אמנם הוצג יומן האירועים, אשר נכתב בכתב ידם של הסוהרים אשר היו אמונים
31 לשמור על המינוח (ראה : מוצג 1/1) דא עקא שאותם סוהרים לא העידו בבימ"ש למרות
32 שעדותם הייתה חיונית ביותר לענייננו. משכך, לא ניתן להסיק אלו פעולות ננקטו על ידם
33 בעת ביצוע הביקורות באגף "טעוני המעקב" (ראה : מוצג 1/1) וכיצד עלה בידיו של המינוח

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

- 1 להשיג את החבל ולצאת את תא המאסר בשעת ליל כה מאוחרת מתוך מטרה לשלוח יד
2 בנפשו.
3
- 4 68. ודוק, בהיעדר חוות דעת רפואית מיטעם התובע אין בית המשפט מוסמך לבחון האם
5 הגורמים המקצועיים – רפואיים פעלו באופן רשלני מאחר ומדובר בשיקול דעתם מקצועי
6 ולכן הינו נדרש לבחון תחת שבט ביקורת את דרך יישום נהלי העבודה על ידי כלל אנשי
7 הנתבעת ותו לא.
8
- 9 69. מתשובתיהם המהוססות של עדי ההגנה עולה כי הם לא היו בקיאים כלל בנהלי השמירה
10 והפיקוח על קבוצת האסירים וכי העדים אשר עדותם הייתה חיונית ביותר לעניינו, דהיינו
11 אותם סוהרים אשר שמותיהם ציינו בדו"ח האירועים, לא הובאו לעדות בביהמ"ש – עובדה
12 אשר יוצרת חזקה ולפיה הבאת עדותם של אותם סוהרים הייתה פועלת לחובת הנתבעת
13 (ראה: קדמי, על הראיות (חלק שלישי - תשס"ד 2003) עמ' 1648; ע"א 641/87 קלוגר נ'
14 אורט ישראל בע"מ ואח', פד"י מד (1) 245).
- 15 70. בנסיבות העניין שלפנינו עולה כי הנתבעת הפרה את חובת הזהירות שלה כלפי המנוח בכך
16 שצוות הסוהרים אשר היה אמון לשמור ולהבטיח את שלומו של המנוח התרשל בכך שלא
17 דאג לפקח אחר המנוח למרות שזה הושם על פי הנחיות הצוותים המקצועיים-רפואיים
18 בתוך תא מאסר מיוחד אשר הצריך השגחה ופיקוח קפדניים על אותם "מועדים לפורענות"
19 מפאת מצבם הנפשי הבעייתי. אותו חוסר פיקוח איפשר, הלכה למעשה, לאסיר המצוי
20 במצוקה נפשית ולאחר אירוע אובדני, לטייל במסגרת בית הכלא עם אביוזר היכול לשמש
21 למיעשה אובדני (חבל), ולהגיע בשעות הלילה למקלחת על מנת לבצע מעשה אובדני אשר
22 צלח, לצערם של כולם. פיקוח ראוי והדוק, היה מונע את היציאה למקלחת, או שהיה מונע
23 את הגעת החבל לידי האסיר בעל הנטייה האובדנית.
24
25
- 26 **בחינת הקשר הסיבתי שבין התרשלות הנתבעת לבין הנזק שנגרם למנוח (פטירתו):**
27
- 28 71. בעניינו, גורמי שירות בתי הסוהר יכלו והיו צריכים לצפות כי אסיר בעל "רקע" כה עשיר
29 דוגמת המנוח, אשר ניסה לשלוח פעמים רבות יד בנפשו תוך שימוש בחפצים שונים, עלול
30 היה לשלוח יד בנפשו קל זמן כה קצר לאחר שאובחן על ידי הגורמים המקצועיים כאסיר
31 הסובל ממצוקה נפשית.
32

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

72. מן המקובץ, ברי כי היה על הנתבעת לצפות בנסיבות הקונקרטיות של שהמנוח הינו עלול לשלוח יד בנפשו באמצעות שימוש בחפצים כאלו ואחרים אשר שימשו אותו בעבר וכי אלמלא התנהלות צוות הסוהרים, אשר ראוי לראותה כמכילה אלמנט של רשלנות, אשר לא פיקחו די הצורך אחר המנוח הרי שסביר להניח כי המנוח היה מתקשה מאוד לבצע את זממו.

73. אי לכך, מתקיים אותו קשר סיבתי שבין רשלנות הנתבעת לבין הנזק אשר נגרם למנוח (פטירתו) וכי בעקבות כך זכאי עזבונו לפיצוי כספי.

הנזק :

74. התובע עתר בכתב התביעה לשורה של ראשי נזק אשר צומצמו לראשי הנזק הבאים : כאב וסבל, קיצור תוחלת חיים, הפסד השתכרות בשנים האבודות לעבר ולעתיד והפסדי פנסיה בסכום כולל של 2.5 מיליון ש"ח. עם זאת, בסיכומיו עתר התובע לפיצוי בהיקף של 1,372,000 ש"ח תוך התייחסות לשני ראשי הנזק אשר נמחקו על פי הודעתו מיום 13.1.2015 (הפסדים שוטפים, התעשרות בדמות חסכון) ומשכך ברי כי מדובר בהרחבת חזית (ראה גם : ת"א (שלום חיפה) 32080-04-12 טובה גנץ נ' כלל חברה לביטוח בע"מ מיום 26.11.2013). למען הסר ספק, מובהר כי פס"ד זה ניתן על יסוד ראשי התביעה כפי שפורטו בכתב התביעה ובהודעת התובע מיום 13.1.2015.

הפסדי השתכרות לעבר ולעתיד והפסדי פנסיה :

75. מטעם התובע העיד מר , אשר ציין בעדותו כי המנוח הוא נהג לעבוד באופן בלתי מוצהר בסוגים שונים של עבודות בנייה ושיפוצים (צבע, חשמל, בניית מקלחות וכו') והשתכר לפרנסתו בין 15,000 ₪ ועד 30,000 ₪ בחודש כאשר במקביל לכך נהנה מקבלת קצבה מטעם המל"ל (ראה : עמוד 5 שורות 5 – 9 ובשורות 11 – 13 ; עמוד 6 שורות 22 – 23 ; עמוד 8 שורות 25 – 26 לפרוטוקול).

76. אי לכך, עותר התובע בכתב התביעה לפיצוי כולל לעבר ולעתיד בסכום כולל של 800,000 ₪ (427,000 ₪ בסיכומים) ולהפסדי פנסיה בסך של 70,000 ₪ (80,000 ₪ בכתב התביעה). לחילופין, התובע עותר בסיכומיו לשפותו בהתאם לשכר המינימום במשק נכון להיום (5000 ₪

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

- 1 (ש) או לחילופי חילופין על בסיס קצבת נכות או קצבת קיום משוערת מטעם המל"ל עם
2 מועד שחרורו המתוכנן בשנת 2007.
3
- 4 77. מיגד, ציינה הנתבעת כי הטענה ולפיה המנוח עבד לפרנסתו טרם מועד ריצוי עונש המאסר
5 לא הוכחה על ידי התובע וכי מדובר בטענה בלתי סבירה לאור עונשי המאסר הממושכים
6 אותם ריצה המנוח בין כותלי בית הסוהר. הנתבעת מוסיפה כי קיימת סבירות לכך שהמנוח
7 לא היה מגיע כלל לגיל 67 וזאת לאור בעיות ההתמכרות לסמים ולאכזריות ומשכך יש
8 לשלול את טענת התובע ולפיה יש לפצותו בגין ראש נזק זה.
- 9 78. בפסיקת ביהמ"ש העליון נקבע כי ב"תביעות תלויים" הרי שעל הערכאה הדיונית לבחון את
10 הכנסתו האמיתית של הניזוק/המנוח ולכן על תובע הטוען לדיווח כזב מוטל הנטל להוכיח
11 את שיעור השתכרותו האמיתי על מנת שלא לפגוע בתלויים במנוח (ראה : ע"א 4351/13
12 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' דבורה וינטר ואח' מיום 11.11.2013 והאסמכתאות דשם).
13
- 14 79. חרף הנטל הראיתי המחמיר אשר חל על תובע במסגרת "תביעות תלויים" הטוען כי
15 הניזוק/הנפטר התפרנס למחייתו באופן בלתי מוצהר הרי שבעניינו התובע לא צרף לכתבי
16 טענותיו כל תיעוד המצביע על הכנסותיו מעבודות אלו. לא זו אף זו, התובע לא צרף ראיה
17 המלמדת על כך שהמנוח קיבל במהלך תקופת חייו קצבה מטעם המל"ל ואו מכל גוף
18 ציבורי אחר ואף לא צרף תעודת עובד ציבור המלמדת על כך שהמנוח היה זכאי לקצבה
19 כלשהי במהלך תקופת חייו או לחילופין כי היה זכאי לקבלת קצבה בתום תום סיום ריצוי
20 עונש המאסר.
21
- 22 80. אשר לטענותיו של האח בכל הנוגע לפוטנציאל השתכרותו הגבוה של המנוח הרי שהתובע
23 לא צרף לכתבי טענותיו נתונים מתוך חשבון הבנק של המנוח, לא הציג רישומים המפרטים
24 את שמות לקוחותיו ואף לא הציג קבלות המעידות על רכישת כלי עבודה (צבעים, מברשות,
25 מדללי צבע וכו') ומשכך לא ניתן להסיק מה היה שיעור השתכרותו עד למועד ריצוי עונשו
26 האחרון.
27
- 28 81. לא זו אף זו, מן הנתונים אשר הובאו בפני "וועדת השחרורים" עולה כי לכל אורך חייו סבל
29 מבעיות הסתגלות קשות ל"מסגרות" עבודה וכי סבל מנטיות רצידיביסטיות לביצוע עבירות
30 מין ומשימוש בסמים נרקוטיים. בנוסף לכך, סבל המנוח מסף תסכול נמוך ומנטיות
31 לאימפולסיביות ובשל כך נאסר ארבע פעמים במהלך תקופת חייו הקצרה.
32

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני :

82. מדו"חות וועדת החרורים וכן מעדות אחיו של המנוח עולה כי המנוח שוחרר מצה"ל בשל "חוסר התאמה", לא סיים את בית הספר בו למד בשל סכסוך עם המנהל, נישא בגיל 25 והתגרש לאחר זמן קצר (ראה : עמודים 907 ו- 908 מתוך התיק הסוציאלי-רפואי של המנוח אשר הוגש ביום 2.8.2015) ואף לא השתלב באגף התורני בית הסוהר חרף "חזרתו בתשובה" (ראה : עדות מר בעמוד 7 שורות 24 – 32 לפרוטוקול).

83. מקבץ נתונים זה מצביע בבירור על כך כי סיכויי השתלבותו של המנוח בשוק העבודה בעתיד, בין אם כשכיר או כעצמאי בסקטור הפרטי, היו אפסיים וכך גם סיכוייו לעבוד לפרנסתו כבעל עסק נוכח חומרת העבירות בהן הואשם והרתיעה הציבורית מפני אנשים בעלות נטיות פדופיליות, וכי כגזרת מכך ברי שלא היו מופרשים לטובתו כספים המיועדים לצבירת חיסכון פנסיוני.

84. המנוח, הלכה למעשה, חי בשולי החברה, לא השתלב בכל מסגרת, התקיים בדוחק וחי בצנעה על גבול העוני, והתקיים מקצבאות המל"ל, תוך שהוא מהווה עברין סדרתי המכור לשימוש בסמים קשים. קשה לומר שהשתכרותו נמנעה ממנו עקב פטירתו, וסביר להניח, כי גם אם היה משתחרר, היה המנוח כבר "ספר כתוב" (כלשון פסק הדין בעניין מגדל נ' רים אבו-חנא), אשר היה מתקיים בדוחק לאור אופן התפתחות חייו. העובדה שלא השתלב במסגרת כלשהיא, והיה ללא תעסוקה של ממש, אינה מצדיקה לפסוק לו כל פיצוי בגין הפסדי השתכרות (ויאמר – במקרים של "השנים האבודות", ראוי לפצות רק על הפער שבין ההשתכרות הצפויה לעלות המחייה בפועל, ובמקרה דנן, אין פער שכזה) או הפסדי פנסיה הנגזרים מכך (ראה : פסה"ד בעניין ע.מ.מ. נ' ע.מ.ר. – מפי כב' הש' וילנר).

85. אשר על כן, הנני דוחה את תביעת התובע לפיצוי בגין שני ראשי התביעה הללו.

נזק לא ממוני :

86. התובע עותר בסיכומיו לפיצוי בגין קיצור תוחלת חייו בארבעים שנה בסך של 440,000 ₪ (700,000 ₪ בכתב התביעה) בנימוק כי על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה גיל תוחלת חייו הממוצעת של גבר נכון לשנת 2007 עמדה על 75 שנה. התובע אף ייחד ראש פרק נפרד לסוגיית הכאב והסבל בנימוק כי התאבדות המנוח בתלייה הסבה לו כאב רב במשך חמש דקות לכל הפחות ומשכך הינו עותר לפיצוי נוסף בגין ראש פרק זה בסכום של 200,000 ₪ (800,000 ₪ בכתב התביעה) החל משלב הידוק החבל ועד לרגע שבו נפח את נשמתו.

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני :

- 1
- 2 87. התובע מציין בסיכומיו כי יש מקום לפצותו בגין ראש תביעה זה בסכום של 11,000 ש"ח
- 3 בשל אובדן של כל שנת חיים למשך ארבעים שנה, דהיינו 440,000 ₪ בסה"כ (700,000 ₪
- 4 בכתה התביעה).
- 5
- 6 88. במענה לטענות הללו הנתבעת כי בהינתן העובדה שמדובר באדם שסבל מנטיות אובדניות
- 7 וכן גם מהתמכרות לסמים ולאכזריות הרי שבהיעדר חוות דעת רפואית לא ניתן להעריך
- 8 בדיוק את תוחלת חייו המדויקת של המנוח. עוד ובנוסף, מציגת התובעת כי בהיעדר חוות
- 9 רפואית לא ניתן אף לדעת האם המנוח סבל מכאב בשעת ביצוע ההתאבדות וכי למסקנה זו
- 10 אף הגיע ביהמ"ש המחוזי בנצרת בעניין ת"א 11590/07 **עזבון המנוח נחום אירמן ואח' נ' מדינת ישראל** מיום 31.3.2009 עת מצא לנכון לפצות את יורשיו של אסיר אשר התאבד
- 11 באמצעות חניקה בסכום של 200,000 ₪ בגין נזק לא ממוני. משכך, סבורה הנתבעת כי לכל
- 12 היותר יש מקום לשפות את התובע בגין נזק לא ממוני (קיצור תוחלת חיי המנוח וכאב וסבל)
- 13 עם רף עליון בסכום של 200,000 ₪.
- 14
- 15
- 16 89. אין מקום לקבל את ניסיונו המלאכותי של התובע להפריד בין שני ראשי הנזק של כאב וסבל
- 17 וקיצור תוחלת החיים היות ומדובר בשני ראשי נזק המצויים שניהם בתחום הפיזי בגין
- 18 הנזק הלא ממוני המצויים בשיקול דעתו של בית המשפט על פי הנסיבות הקונקרטיות (ראה
- 19 : ע"א 10-10-19393 (מחוזי נצרת) **עזבון ויורשי פלוגי ז"ל נ' מדינת ישראל – משטרת ישראל** מיום 11.5.2001).
- 20
- 21
- 22 90. הלכה היא, כי במקרים שבהם הכרתו של הניזוק ניטלה ממנו הרי שאין לפסוק פיצויים בגין
- 23 "כאב וסבל" מרגע הפגיעה ועד לרגע המוות ולכן הפיצוי אינו על הכאב והסבל שבמודעות
- 24 לנזק אלא על אובדן החיים כולם, פרט לרוח החיים, במהלך תקופת אובדן ההכרה. ראש נזק
- 25 של קיצור תוחלת חיים הנו ראש נזק אובייקטיבי במהותו ואינו מהווה פיצוי בגין תחושתו
- 26 הסובייקטיבית של הניזוק בחייו על דבר מותו ואינו מותנה בתודעתו של הניזוק כאשר
- 27 הפיצוי נעשה בדרך של מספר שנות החיים אותם איבד הנפגע על פי ממוצעים סטטיסטיים
- 28 (ראה : ת"א 4112/05 (מחוזי באר-שבע) **עזבון המנוח נמוב אלכסנדר ז"ל ואח' נ' יוסי אדרי**
- 29 מיום 15.10.2007).
- 30
- 31 91. בעניינו, בהיעדר חוות רפואית לא ניתן להסיק האם המנוח איבד את הכרתו לאחר שכרך
- 32 את החבל סביב צווארו או שסבל מכאבים עד לרגע פטירתו כפי שנטען בסיכומי התובע ומה

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

- 1 הייתה תוחלת חייו הצפויה ככל שהיה צולח לרצות את יתרת תקופת המאסר שנותרה לו
2 וזאת נוכח בעיות ההתמכרות מהן סבל ובפרט לאור נטיותיו האובדניות. יתירה מכך, ככל
3 שהמנוח היה מסיים לרצות את עונשו סביר להניח כי היה מודר מכל מסגרת חברתית
4 שהיא, ובפרט ממסגרות הקשורות למגור הדתי אליו ביקש להשתייך עם חזרתו בתשובה,
5 וכי לא היה מצליח להשתלב בשוק העבודה, והדבר עלול היה אף להגביר את מצוקתו
6 הנפשית.
- 7
- 8 92. אשר לרכיב ה"כאב וסבל" הרי שעיון בפסה"ד הנזכר בסיכומי הנתבעת בעניין אירמן מעלה
9 כי נפסקו לטובת עזבון המנוח 25,000 ₪ בלבד בגין כאב וסבל ו – 175,000 ₪ בגין קיצור
10 תוחלת חיים בעוד שבעניין פלוני הנזכר בסיכומי התובע נמצא כי אין מקום להתערב
11 בשיקול דעתו של בית-המשפט השלום בנצרת אשר מצא לנכון לפסוק בגין ראש נזק זה
12 סכום של 500,000 ₪ ובנוסף לכך גם הפרשי ריבית והצמדה החל ממועד הפטירה.
- 13
- 14 93. נוכח מסקנותיי כפי שפורטו מעלה ולאור עמדת הנתבעת בסיכומיה ולפיו הפיצוי בגין ראש
15 נזק זה צריך לעמוד על סכום של 200,000 ₪ לכל היותר (ראה : סעיף 64 לסיכומים) הרי
16 שהנני מוצא לנכון לקבוע כי יש מקום לפצות את התובע בגין נזק לא ממוני בסך כולל של
17 150,000 ש"ח.
- 18
- 19 **הוצאות קבורה ונסיעות :**
- 20
- 21 94. התובע עותר בסיכומיו לשפותו בגין הוצאות הלוויה, מצבה, אבל ונסיעות בסכום של 15,000
22 ש"ח (30,000 ₪ בכתב התביעה) מבלי שהוצגו אסמכתאות לדרישות אלו. הנתבעת לא מצאה
23 להתייחס לדרישה זו בסיכומיה ומשכך הנני מעמיד את הפיצוי בגין ראש נזק זה על סך של
24 10,000 ש"ח.
- 25
- 26 **סוף דבר :**
- 27
- 28 95. אשר על כן, התביעה מתקבלת, ואני מחייב את הנתבעת לשלם לתובע, סך 160,000 ש"ח.
29 זאת, בתוספת שכ"ט עו"ד בשיעור של 17.5% בצירוף מע"מ כחוק ובצירוף אגרת המשפט
30 אשר שולמה בפועל. הסכומים ישולמו בתוך 30 יום מהיום אחרת יישאו הפרשי ריבית
31 והצמדה כדין מאותו מועד ועד לתשלום המלא בפועל.
- 32

בית משפט השלום בחיפה

נ' מדינת ישראל

ת"א 59854-09-14

תיק חיצוני:

1 96. המזכירות תפרסם את פסק-הדין תוך הצנעת שמותיהם של המנוח, התובע והעד, מר

2

3

4 ניתן היום, י"ג אלול תשע"ז, 04 ספטמבר 2017, בהעדר הצדדים.

5

אפרים ציזיק, שופט

6

7

8

9